Bijlage 6: Bepalen aanvullende herstelmaatregelen stikstofgevoelige habitats

Voor de stikstofgevoelige habitats, is er in het kader van het PAS veel kennis ontwikkeld over maatregelen gericht op de overleving en het herstel van deze habitats. In deze paragraaf wordt daarom specifiek ingegaan op de aanvullende maatregelen voor stikstofgevoelige habitats zodat duidelijk wordt hoe de beschikbare kennis hierover benut kan worden.

Om te bepalen welke soort maatregel nog aanvullend nodig is voor stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden, is een Overzichtstabel Typen Herstelmaatregelen (zie bijlage 5) gemaakt. Voor de drukfactor stikstof is een Keuzeschema Typen Maatregelen (zie figuur 6) gemaakt om te bepalen wat voor type maatregel gekozen moet worden uit de Overzichtstabel Typen Herstelmaatregelen. Ook heeft de Taakgroep Ecologische Onderbouwing (TEO) in 2022 het rapport 'Ondersteuning beoordeling herstelmaatregelen' uitgebracht. Deze publicatie beschrijft onder andere handelingsperspectieven met betrekking tot zowel de maximaal toelaatbare depositie (te bereiken via bronmaatregelen) als noodzakelijke toekomstige herstelmaatregelen. Daarbij is vooral gekeken naar het zichtjaar 2030 en het tegengaan van verslechtering. Let op: De verschillende mogelijk conclusies uit de NDA waar de TEO in deze publicatie vanuit gaat, zijn niet helemaal gelijk aan de conclusies zoals in de handleiding geformuelerd.

Kijk steeds eerst naar de mogelijkheden voor het inzetten van structurele maatregelen. Als deze niet (snel genoeg) beschikbaar zijn, ga dan na welke tijdelijke noodmaatregelen ingezet kunnen worden om verslechtering tegen te gaan. Maak, op basis van de beschikbaarheid van beide typen maatregelen, inzichtelijk met welke urgentie de overbelasting met stikstof weggenomen moet worden (hierbij kun je gebruik maken van het handelingsperspectief uit het rapport 'Ondersteuning beoordeling herstelmaatregelen' van de TEO).

Let op! Gebruik altijd de onderbouwing uit de Herstelstrategieën om de aanpak specifiek voor een gebied te concretiseren. Gebruik ook de teksten uit de Herstelstrategieën ter onderbouwing van een mogelijke afwijking van de overzichtstabel als dit nodig is gezien de huidige situatie in het Natura 2000-gebied.

<table>
<tr><th colspan="5">Keuzeschema maatregelen stikstofoverbelasting</th></tr>
<tr><td colspan="5">Zijn er al systeem-herstelmaatregelen uitgevoerd/ geprogrammeerd?</td></tr>
<tr><td colspan="3">JA</td><td colspan="2">NEE</td></tr>
<tr><td colspan="3">Heeft die volledig effect gehad?</td><td colspan="2">Neem systeem-herstelmaatregelen op basis van een LESA</td></tr>
<tr><td>JA</td><td colspan="2">NEE</td><td colspan="2">Is de inzet van deze maatregel onbeperkt mogelijk gezien de mate van stikstofbelasting?</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Geen tijdelijke noodmaat-regel nodig.</td><td colspan="2">Kan een andere/ aanvullende systeem-her-stelmaatregel alsnog op tijd en volledig effect hebben? (let op: deze maatregelen ver-</td><td>JA</td><td>NEE</td></tr>
<tr><td>JA</td><td>NEE</td><td rowspan="2">Uitvoeren en wachten op het effect. (N.B.: hangt dus ook af van verwachte of</td><td rowspan="2">Kan een andere/ aanvullende systeem-herstelmaatregel alsnog op tijd en volledig effect hebben? (let op: deze maatregelen vergen vaak tijd!).</td></tr>
<tr><td>Alsnog uit-voeren c.q. wachten op het effect. (N.B.: hangt</td><td>Ook tijdelijke noodmaatregelen treffen. (N.B.: een overlevingsmaatregel kan tijdelijk of aanvullend zijn óf de</td></tr>
</table>

<table>
<tr>
<td></td>
<td>dus ook af van verwachte of waargenomen verslechtering; verschil S en Sb zit in mate van N-overbelasting.)</td>
<td>

Let op de effectiviteit (voor zowel verzuring als vermesting) en snelheid i.r.t. LESA-uitkomst
Let op noodzakelijke combinaties (indien relevant)
Let op verschil in herhaalbaarheid: O = langdurig effect (door lang effect van eenmalige maatregel (E) of zo lang als nodig herhaal- baar zonder nadelen (Z)), Ob = beperkte duur.
Heeft de tijdelijke nood maatregel alleen effect op verzuring of ver- mesting: kies dan een tijdelijke noodmaatregel die in combinatie hier- mee geprogrammeerd kan worden.
Is de tijdelijke noodmaatregel alleen be- perkt inzetbaar: kies aanvullend een overlevingsmaatregel

Zijn de effecten van de aanvullende tijdelijke noodmaat- regelen voldoende gezien
<table>
<tr><th>JA</th><th>NEE</th></tr>
<tr><td>Continueren.</td><td>Grotere urgentie voor versnelling bron-maatregelen</td></tr>
</table>
</td>
<td>waargenomen verslechtering; verschil S en Sb zit in mate van N-overbelasting)</td>
<td>
<table>
<tr><th>JA</th><th>NEE</th></tr>
<tr><td>Deze maatregel óók programmeren.</td><td>Ook tijdelijke noodmaatregelen treffen. (N.B.: een overlevingsmaatregel kan tijdelijk of aanvullend zijn óf de enige

Let op de effectiviteit (voor zowel verzuring als vermesting) en snelheid i.r.t. LESA-uitkomst
Let op noodzakelijke combinaties (indien relevant)
Let op verschil in herhaalbaarheid: O = langdurig effect (door lang effect van eenmalige maatregel (E) of zo lang als nodig herhaal- baar zonder nadelen (Z)), Ob = beperkte duur.
Heeft de tijdelijke noodmaatregel alleen effect op verzuring of ver- mesting: kies dan een tijdelijke noodmaatregel die in combinatie hier- mee geprogrammeerd kan worden.
Is de tijdelijke noodmaat- regel alleen beperkt inzetbaar: kies aanvullend een overlevingsmaatregel

Zijn de effecten van de aanvullende tijdelijke noodmaat- regelen voldoende gezien effectiviteit en snelheid?
<table>
<tr><th>JA</th><th>NEE</th></tr>
<tr><td>Continueren.</td><td>Grotere urgentie voor versnelling bron-maat-</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
</table>

Figuur 6. Keuzeschema aanvullende maatregelen stikstofbelasting